

مَنْ اسْتَقْبَلَ الْعُلَمَاءَ فَقَدْ اسْتَقْبَلَ نَبِيَّ وَمَنْ رَأَى الْعُلَمَاءَ فَقَدْ رَأَى وَمَنْ جَالَسَ الْعُلَمَاءَ فَقَدْ جَالَسَ نَبِيَّ وَمَنْ جَالَسَنِي فَقَاتَمَا جَالِسَنِي رُبِّي.

هر که به استقبال دانشمندان رود، مرا استقبال کرده است و هر که به دیدار دانشمندان رود، مرا دیدار کرده است و هر که با دانشمندان نشیند، با من نشسته است و هر که با من نشیند، چنان است که با پروردگار من همنشینی کرده باشد.

کنز العقال: ۳۸۸۸۳

لیکی از رموز تبلیغ دینی و موفقیت در تبلیغ دینی این است که انسان بتواند، با مخاطب ارتباط پیدا کند. این ارتباط با مخاطب خیلی مهم است. اینکه انسان بتواند، در فضای روانی فرد ورود پیدا کند و بتواند، مرتبط باشد. طرز سخن گفتن و صحبت کردن او نگاه کردن او و نشست و برخاست او چنین وضعیتی داشته باشد. البته این هم روش ها و تکنیک‌های خاصی دارد و این طور نیست که همه چیز مربوط به خوبی فرد باشد. نه، ممکن است کسی بسیار آدم خوب و مهربانی باشد و از بسیاری از پلی‌های و مشکلات اخلاقی و رفتاری و امثال ذلک میرا باشد؛ اما نتواند آن ارتباط را با مخاطبان برقرار کند.

«از اینکه حضرت‌عالی محبت کردید و وقتتان را در خصوص اجلاسیه سراسری جامعه مدرسین با علمای بلاد سراسر کشور در اختیار ما قرار دادید، متشکریم. به‌عنوان پرسش نخست بفرمایید که به‌نظر حضرت‌عالی روحانیون در امر تبلیغ دین چه نقشی می‌توانند ایفا کنند و چه رسالتی بر عهده آنان است؟

● من هم از جناب‌عالی تشکر می‌کنم، از اینکه فرصتی پیش آمد که در ارتباط با مسئله تبلیغ که از اهمیت خاصی برخوردار است، دقایقی را در خدمت شما باشم.

حقیقت این است که تبلیغ دین آن‌قدر اهمیت دارد که می‌توان گفت، کار انبیای الهی است. با این تفاوت که انبیاء ﷺ وحی الهی را تلقی می‌کنند و مأمورین که اینها را آن هم در زمینه زندگی معنوی و زندگی الهی، آن هم در نشأت مختلف به دیگران منتقل کنند. این نقش، نقشی است که از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. غیر از اینکه انبیای الهی گیرنده وحی هستند، مبلغ مفاهیم دینی و مفاهیم وحیانی در زمینه‌های مختلف اعتقادی، اخلاقی، حقوقی، اجتماعی و ... هم هستند و موظفند که حقایق الهی را برای مردم تبیین و تفسیر و ابلاغ کنند و مردم برای سعادت و هدایت خودشان، از این تبلیغات الهی و تبلیغات دینی بهره بگیرند.

علمای دین هم، چنین نقشی را بر عهده دارند. به‌خصوص برخی از روایات بر این حقیقت تأکید می‌کنند که بالأخره علمای دین هم ورثه انبیای الهی هستند و همان نقش را ایفا می‌کنند که اگر علمای دین نباشند و آن نقش را دنبال نکنند، چه در زمان حیات انبیای الهی و چه بعد از وفات آنها، دین و دینداری در محاق قرار می‌گیرد و به آن صدمه وارد می‌شود و باطل بر مردم و بر افراد حاکم می‌شود. عالمان و مبلغان دینی، این نقش را بر عهده دارند.

در نتیجه رسالت آنها رسالت‌های متعددی آن‌هم در زمینه‌های مختلف است و مأمورین را که در قلمروی دین هستند، بر عهده دارند تا هم مسائل اعتقادی و هم تکالیف فردی و اجتماعی و مسائل اخلاقی آنها را به مردم برسانند و معارف بلند الهی را به مردم منتقل کنند و آنها از این مفاهیم بلند بهره بگیرند و استفاده کنند و نگذایند که احیاناً خرافات جای‌گزین دین شود و یا اینکه غیر از خدا و طاغوت با تلاشی که بالأخره همیشه معاندان داشتند، بتوانند این را جای‌گزین دین و تعالیم الهی کنند. در نتیجه این نقش، نقش بسیار بالایی است.

بنابراین ما باید رابطه این نکته را عرض کنم. گاهی اوقات برخی از عالمان دینی توجه داشته باشند که یکی از بالاترین وظایف آنها، تبلیغ دین و مسائل دینی است. البته این هم منافاتی ندارد که افرادی در زمینه‌های دیگر کار تحقیقی و تخصصی انجام دهند و در زمینه‌های مختلف دینی متمرکز شوند و آن داده‌هایی را که آنها به دست می‌آورند، به دیگران منتقل کنند و دیگران، آن نقش تبلیغی را ایفا کنند؛ ولی باید توجه داشته باشیم که عالمان دینی هیچگاه نباید نقش تبلیغی خودشان را فراموش کنند و اهمیت آن هم، نباید مورد فراموشی آنها و دیگران قرار بگیرد و این نقش، یک نقش کلیدی است.

«به‌نظر حضرت‌عالی رموز و راز موفقیت در تبلیغ دینی چیست؟

● به‌نظر من اولین چیزی که باید مورد توجه مبلغان دینی باشد، این است که زمانی تبلیغ دینی آنها می‌تواند، تأثیر واقعی خودش را داشته باشد که مردم احساس کنند که خود این عالم دینی، نه‌تنها باور دارد؛ بلکه باور در حدی است که به آنچه که می‌گوید، عمل می‌کند.

بد نیست در همین رابطه این نکته را عرض کنم. گاهی اوقات برخی از بزرگان گفته‌اند که بالأخره این‌طور نیست که این مردم خدمت پیامبر ﷺ یا امام معصوم ﷺ راه پیدا کنند. دسترسی آنها فقط به عالمان دینی است و دین خودشان را از عالمان دینی می‌گیرند. اگر احساس کنند که خود این عالم دینی، اهل عمل هست، خودش باور قوی و عمیقی دارد، طبیعتاً این گفتار او با عملش سازگار است، رفتار او با گفته‌هایش سازگار و هماهنگ است. این موجب می‌شود که تأثیر خاصی روی شنونده و مخاطبان مبلغان دینی داشته باشد؛ یعنی به‌عبارت دیگر احساس می‌کنند که اینها هم تابعان این مکتب هستند و خودشان باور دارند و اهل عمل هستند؛ از نظر اخلاقی،

اگر فقهای اسلام از صدر اسلام تا حالا نبودند الآن ما از اسلام هیچ نمی‌دانستیم. این فقهاء بودند که اسلام را به ما شناساندند و فقه اسلام را تدریس کردند و نوشتند و رحمت کشیدند و به ما تحویل دادند و ما باید این جهت را حفظ کنیم، اسلام با این سذ بزرگ روحانیت تا حالا محفوظ مانده و اگر خدای نخواسته این سذ شکسته بشود، اسلام شکسته می‌شود، از این جهت وظیفه بسیار بزرگ است، وظیفه بسیار بزرگی به عهده ماست.

صحیفه امام خمینی، جلد ۱۵ و ۹

خطبا، مبلغ مفاهیم وحیانی و دینی در حوزه‌های اعتقادی، اخلاقی، حقوقی، اجتماعی و سیاسی هستند

گفت‌وگو با آیت‌الله سیدمحمد غروی

آیت‌الله سیدمحمد غروی، عضو جامعه محترم مدرسین حوزه علمیه قم در این گفت و گو به بیان حقیقت تبلیغ دین، وظایف نهادهای تبلیغی و متولیان امر تبلیغ، رمز و راز موفقیت در تبلیغ دینی و... پرداخت اند که مشروح آن در ادامه می‌آید.

از نظر رفتاری، از نظر سبک زندگی، تمام اینها تأثیرگذار است؛ لذا در طول تاریخ روحانیت، این‌طور بوده که کسانی که این خصوصیت بیشتر در آنها بوده، از بزرگان شده‌اند. حتی ممکن است خیلی هم، نقش تبلیغی آن‌چنانی نداشته‌اند؛ ولی تأثیرگذاری آنها زیاد بوده است. به‌خاطر اینکه مردم به‌شکلی احساس می‌کنند که نگاه به اینها موجب تقویت ایمان آنها می‌شود. ارتباط با آنها، زمینه‌ای برای این می‌شود که مردم به خدا نزدیک شوند و از رغبت به دنیا فاصله بگیرند و زهد در آنها پرورش پیدا کند که چنین است؛ یعنی واقعاً عالمان دینی که این وضعیت را داشته باشند، خودشان مُکبّ به دنیا نباشند، دنیازده نباشند؛ آن هم اشکال مختلف دنیا، مال، جاه و مقام و موقعیت‌های مختلف دنیا! این‌چنین نباشد که فرد وابسته به این امور باشد. احساس می‌کنند که آن چیزی که این‌ها می‌گویند، راست و درست است و شاهد هم این است که خود این شخص، به این مسائل باور دارد؛ لذا به ذهن من می‌رسد که مهمترین رمز توفیق عالمان و مبلغان دینی این است که رفتار و کردار و عمل و زندگی‌شان، سوار و پیاده شدن آنها، نوع برخورد آنها و نوع معاشرت آنها با مردم، بوی انبیاء می‌دهد و این خیلی مهم است.

ما در طول تاریخ روحانیت ملاحظه کرده‌ایم کسانی که این خصوصیات را داشته‌اند، تأثیرگذارتر بوده‌اند. آنچه که مهم است، این است که مبلغ بتواند تأثیرگذار باشد، نقش خودش را ایفا کند، در افراد تحول، معرفت و... ایجاد کند، در رفتارشان، مسائل حقوقی و سبک زندگی‌اش بتواند، واقعاً تحت تأثیر این تبلیغات دینی ما قرار بگیرد.

یکی دیگر از رموز تبلیغ دینی و موفقیت در تبلیغ دینی این است که انسان بتواند، با مخاطب ارتباط پیدا کند. این ارتباط با مخاطب خیلی مهم است. اینکه انسان بتواند، در فضای روانی فرد ورود پیدا کند و بتواند، مرتبط باشد. طرز سخن گفتن و صحبت کردن او، نگاه کردن او و نشست و برخاست او چنین وضعیتی داشته باشد. البته این هم روش‌ها و تکنیک‌های خاصی دارد و این‌طور نیست که همه چیز مربوط به خوبی فرد باشد. نه، ممکن است کسی بسیار آدم خوب و مهربانی باشد و از بسیاری از پلی‌ش‌ها و مشکلات اخلاقی و رفتاری و امثال ذلک میرا باشد؛ اما نتواند آن ارتباط را با مخاطبان برقرار کند. در نتیجه این ارتباط با مخاطب بسیار مهم است. اینکه انسان در فضای روانی فرد ورود پیدا کند و بتواند، فرد را جذب کند. در زمان صحبت و سخنرانی، در ارتباط با فعالیت‌های تبلیغی، این امر ارتباط با مخاطب خیلی می‌تواند مؤثر باشد.

کما اینکه خود مخاطب‌شناسی هم مهم است؛ هم ارتباط با مخاطب مهم است و هم اینکه انسان بداند، مخاطب او چه کسانی هستند، از نظر سواد و تحصیلات و از نظر جنبه‌های فرهنگی در چه سطحی هستند و یا احیاناً این صحبت‌ها چه آسیب‌هایی می‌تواند روی افراد داشته باشد که بتواند، به‌نحوی صحبت کند که این آسیب‌ها دامن‌گیر آنها نشود.

نکته‌ای که من به‌خصوص بر آن تأکید می‌کنم، این است که غیر از اینکه انسان با مخاطب ارتباط پیدا کند، باید مخاطب خودش را بشناسد. اگر مخاطب عمومی است، لازم است به یک نحوی صحبت کنید، اگر مخاطب ما از صنوف مختلف باشند، باید سخنان و تبلیغ ما به‌نحوی باشد که همه بتوانند، از آن استفاده کنند؛ یعنی هم عموم بفهمند و هم خواص بپسندند و این خیلی مهم است.

این‌چنین نباشد که انسان به‌نحوی بحث کند که صرفاً عوام‌پسند باشد. نه، ممکن است کسی با یک زبانی صحبت کند که عموم متوجه شوند و درک کنند؛ اما آن کسی که جزء خواص است، بتواند استفاده کند و بپسندد. به این معنا که احساس کند که ما در عین حقایق، حقایق خوبی است که قابل دفاع است. این خیلی مهم است؛ لذا غیر از ارتباط با مخاطب، مخاطب‌شناسی هم بسیار مهم است.

نکته چهارمی هم که رعایت آن بسیار مهم است، این است که باید فضای روحی و روانی مخاطبان خودمان را هم درک کنیم و بفهمیم و رعایت این نکته بسیار مهم است؛ به‌عنوان مثال گاهی ما با مخاطبانی سروکار داریم که این‌ها با فضاهای مجازی سروکار دارند و ذهن آنها پر از شبهات است. نباید کاری کنیم که شبهات آنها بیشتر شود. سعی کنیم، اگر توان این‌چنینی داریم، برخی از شبهات آنها را مطرح کنیم و به آنها پاسخ دهیم و یا بهتر این است که طوری صحبت کنیم که اصلاً شبهه‌زدایی کنیم؛ بدون اینکه اصل شبهه را برجسته کنیم. این خیلی مهم است که ما در عین حال، فضای ذهنی، معرفتی و ادراکی مخاطبان خودمان را درک کنیم تا بتوانیم، بر آنها تأثیر بگذاریم. لذا می‌طلبید که ما مبلغان مختلف در سطوح مختلف داشته باشیم. برخی برای عموم خوب هستند و برخی برای خواص مناسب هستند. خواص هم به‌اشکال مختلف دانشگاهی و غیردانشگاهی هستند.

نکته پنجم این است که مسائل را باید به‌حسب اولویت مشکلات اجتماعی، مطرح کنیم. خیلی مسائل خوب هستند؛ ولی هنر مبلغ دینی – البته در صورتی که توانایی داشته باشد – این است که ملاحظه کند و ببیند که نقطه ضعف‌ها چه چیزهایی هستند. باید این‌طور فکر کند؛ مثل یک پزشکی که می‌خواهد، بفهمد که مشکل این بیمار چیست و درست همان مشکل را برطرف کند، بدون اینکه این مسئله را بازگو کند. ببینید کسانی که احیاناً در مجالس دینی شرکت می‌کنند، چه‌سپا برخی از آنها مدعی باشند. برخی خودشان را کم ندانند که به‌خاطر عوامل مختلفی است که در جلسات ما شرکت می‌کنند؛ جلسات محرم هست، جلسات ماه صفر هست و یا جلسات دیگر هستند. خود انسان باید ببیند که واقعاً نیاز امروز اینها چیست و به‌همان مسائل بپردازد؛ مسائلی که از اهمیت خاص برخوردار است. این نکته، نکته دیگری است که باید به آن توجه داشته باشیم. هرچه جمعیت مخاطبان ما بیشتر باشد و اهمیت کیفیت حضور آنها از خواص احیاناً بیشتر باشد، وظیفه ما سنگین‌تر است.

● سال بیست و دوم
● شماره ۷۸۲
● دوشنبه ۱۱ دی ۱۴۰۲
● ۱۲ صفحه ● ۵۰۰۰ تومان

O f o g h - e H a w z a h W e e k l y

● صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
● مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه: رضارستمی
● سردبیر: رمضانعلی عزیزی ● با همکاری هیأت تحریریه
● تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ ● شماره: ۳۲۹۰۱۵۲۳
● صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
● نشانی: قم، بلوار جمهوری، کوچه ۱۰، پلاک ۱۵
● پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
● پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
● کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی ● چاپ: صمیم ۴۴۵۳۳۷۲۵

رسالت حوزه‌های علمیه و اولویت تبلیغ موضوع اجلاسیه سیزدهم

به گزارش روابط عمومی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، افتتاحیه کمیسیون‌های چهارگانه سیزدهمین اجلاسیه سراسری جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با علما و روحانیون شاخص سراسر کشور، ۶ دی در محل سالن همایش مجتمع آموزشی و فرهنگی ثامن‌الحجج ﷺ شهر مقدس قم برگزار شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین فرخ‌قال، در مراسم افتتاحیه این اجلاسیه، پس از تسلیت سالروز وفات حضرت ام‌البینین ﷺ گفت: عرض ادب و خوش‌آمد دارم خدمت اعضای محترم جامعه مدرسین، شورای عالی حوزه‌های علمیه، نمایندگان محترم مقام معظم رهبری و ائمه جمعه، قائم‌مقام و معاونان مدیر حوزه‌های علمیه، مرکز خدمات و دفتر تبلیغات اسلامی، مدیران محترم حوزه‌های علمیه در استان‌ها، شخصیت‌های برجسته علمی، اعضای مجمع نمایندگان طلاب و سایر اساتید معزز.

جانشین دبیر سیزدهمین اجلاسیه سراسری جامعه مدرسین با علمای بلاد، افزود: از همه شما سروران و شخصیت‌های عزیز و بزرگوار که به‌خواس‌ت جامعه مدرسین لبیک گفتید که این، لبیک به انقلاب و مباحث مطرح‌وجه نظام است، تشکر می‌کنم.

وی با اشاره به روند انتخاب موضوع اجلاسیه‌های جامعه مدرسین، ابراز کرد: در اجلاس‌های سراسری این‌طور مرسوم است که کارگروه‌هایی در قم تشکیل می‌شوند و مباحث مهم و روز نظام را مورد بررسی قرار می‌دهند و موضوعاتی را به هیئت رئیسه شورای عالی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم پیشنهاد می‌دهند. قائم‌مقام مدیر حوزه‌های علمیه در امور استان‌ها ادامه داد: از میان پیشنهادات مطرح‌شده، به‌خاطر دغدغه رهبر معظم انقلاب ﷻ نسبت به امر تبلیغ، موضوع سیزدهمین اجلاسیه سراسری جامعه مدرسین با علمای بلاد، «رسالت حوزه‌های علمیه و اولویت تبلیغ» انتخاب شد و چهار کمیسیون تخصصی نیز، برای آن در نظر گرفته شد که امیدواریم، امروز با قوت کار خود را به سرانجام برسانند.

وی در پایان سخنان خود خاطرنشان کرد: از همه عزیزان دست‌اندرکار که بیش از سه ماه است، در زمینه موضوعات کمیسیون‌ها و آماده‌سازی اجلاس فعالیت دارند، تشکر می‌کنم و برای همه بزرگواران از خداوند متعال موفقیت روزافزون را طلب می‌کنم.

یادآوری می‌شود، کمیسیون‌های چهارگانه «اقتصادات و تحولات جامعه و بین‌الملل در امر تبلیغ»، «تولید محتوا، شیوه‌ها و ابزارهای تبلیغی»، «آسیب‌شناسی در ابعاد مختلف فرهنگی و تبلیغی کشور»، «انتخابات (فرصت‌ها، تهدیدها و راهکارهای مشارکت حد‌اکثری مردم»، که از ماه‌ها قبل در سراسر کشور فعال بوده‌اند، ۶ دی مصوبات خود را به بحث و بررسی نهایی گذاشتند و خروجی این مصوبات در نشست ۷ دی اعلام شد.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم را در فضای مجازی دنبال کنید:

کانال ای‌تا: @j_modarresin
کانال بله: @j_modarresin
وب سایت: www.jameehmodarresin.org
پست الکترونیک: ravabet.omumi@jameeh.ir